

PRIKAZ KNJIGE

Josipa Bašić, Sonja Grozić-Živolić (urednice):

Zajednice koje brinu: model prevencije poremećaja u ponašanju djece i mladih: razvoj, implementacija i evaluacija prevencije u zajednici, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Istarska županija, Zagreb – Pula, 2010.

Knjiga *Zajednice koje brinu: Model prevencije poremećaja u ponašanju djece i mladih: razvoj, implementacija i evaluacija prevencije u zajednici* predstavlja rezultate dugogodišnjeg znanstveno-utemeljenog ulaganja u prevenciju u zajednici. Nastala je kao rezultat dvaju znanstveno-akcijskih projekata „Zajednice koje brinu kao model prevencije poremećaja u ponašanju“ i „Zajednice koje brinu: razvoj, implementacija i evaluacija prevencije u zajednici“. Navedeni projekti se pod vodstvom prof. dr. sc. Josipe Bašić u suradnji Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Istarske županije provode od 2002. godine. Knjiga se nastavlja na prethodne naslove knjiga koji su također nastali u sklopu istih projekata: Bašić, J., Ferić-Šlehan, M., Kranželić Tavra, V. (2007): *Zajednice koje brinu, model prevencije poremećaja u ponašanju: epidemiološka studija – mjerenje rizičnih i zaštitnih čimbenika u Istarskoj županiji* te Bašić, J., Ferić-Šlehan, M., Kranželić Tavra, V. (2007): *Zajednice koje brinu, model prevencije poremećaja u ponašanju: strategijska promišljanja, resursi i programi prevencije u Istarskoj županiji*. Ovdje prikazana knjiga je posljednja i najopsežnija iz opisanog ciklusa te predstavlja zaokruživanje ukupnih rezultata i projektnih iskustava iz Istarske županije. Teorijska znanja o prevenciji tijekom navedenih projekata primijenjena su u realnim uvjetima. Istarska županija predstavljala je svojevrsan „laboratorij za prevenciju“ te je omogućila znanstvenicima i nositeljima prevencije praktična iskustva, nove spoznaje i svijest o tome što je potrebno učiniti drugačije.

Tekst opsega 316 stranica objedinjuje tekstove različitih autora koje su kvalitetno ujednačile urednice knjige. Ključni dijelovi knjige prevedeni su i na talijanski jezik s obzirom na specifičnosti Istarske županije što doprinosi praktičnoj upotrebljivosti knjige. Ujedno, već se iz tog dvojezičnog pristupa vidi osnovna tendencija urednica: da knjiga bude što bliskija nositeljima prevencije u zajednici općenito, s posebnim naglaskom na stručnjake Istarske županije. Knjiga je podijeljena na 10 poglavlja:

Predgovor, Zajednica u prevenciji, Osnovne značajke znanstveno-akcijskog projekta u Istarskoj županiji, Model prevencije u zajednici, Razvoj, implementacija i evaluacija izabranih prioritetnih programa u zajednici, Evaluacija modela prevencije u zajednici, Naučene lekcije, Sažetak modela prevencije u zajednici, Literatura te Prilozi. Cjelokupnom sadržaju knjige je uz urednice doprinijelo čak 12 autora koji su sudjelovali u pisanju pojedinih poglavlja i potpoglavlja. Posebna vrijednost knjige očituje se u činjenici da su knjigu zajednički pisali znanstvenici i praktičari pri čemu su svi dugogodišnji nositelji aktivnosti navedenih projekata. Upravo se u tome ogleda namjera voditeljice projekta prof. dr. sc. Josipe Bašić da praktičari u suradnji sa znanstvenim timom Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu pišu knjigu o svojoj vlastitoj zajednici. Praktičari, nositelji prevencije u Istarskoj županiji omogućavaju realan uvid u procese implementacije preventivnih aktivnosti i strategija.

U Uvodnoj riječi knjige čitateljima se obraća Romanita Rojnić, dugogodišnja pročelnica Odjela za zdravstvo i socijalnu skrb Istarske županije koja je umnogome doprinijela pokretanju inicijative i održivosti projekta *Zajednice koje brinu*. Vrlo slikovito opisuje: „Zajednice koje brinu su Istarsku županiju obogatile nečim što je nemjerljivo – znanjem, vještinama, zajedništvom, interdisciplinarnim povezivanjem i brojnim drugim vrijednostima koje se i dalje nadograđuju“. Urednice Josipa Bašić i Sonja Grozić-Živolić u Predgovoru nude prikaz organizacijskih aspekata oba projekta te projektnu logistiku: broj uključenih stručnjaka, broj uključenih lokaliteta, održane sastanke i aktivnosti. Drugo poglavlje *Zajednica u prevenciji* te četvrto poglavlje *Model prevencije u zajednici* predstavljaju najsnažniju teorijsku okosnicu knjige u kojoj se prikazuje razne modele prevencije u zajednici, svjetska iskustva i istraživanja te detaljno opisuje korake u planiranju prevencije u zajednici. Najpraktičnije je peto poglavlje *Razvoj, implementacija i evaluacija izabranih prioritetnih programa u zajednici* koje opisuje poduzete preventivne aktivnosti na području

Istarske županije s obzirom na prioritete utvrđene istraživanjima. U tom poglavlju uz autore iz znanstvenih krugova svoj bogat doprinos daju i autori praktičari. Praktičari okupljeni u radne skupine opisuju rad na programima za roditelje, programima prevencije ranog pijenja alkohola kod mladih, inicijativama za poticanje suradnje vrtića/škole/obitelji/zajednice, rad u savjetovališnim centrima u Istri te školskim preventivnim programom socijalno-emocionalnog učenja PATHS. Znanstveni doprinos iznimno je vidljiv u šestom poglavlju Evaluacija modela prevencije u zajednici. U navedenom je poglavlju uz teorijska polazišta evaluacije predstavljen evaluacijski model projekta Zajednice koje brinu koji predstavlja primjer koji mogu slijediti i druge zajednice. U poglavlju Naučene lekcije urednice s odmakom gledaju na učinjeno te promišljaju o mogućim inovacijama koje će poslužiti daljnjem unaprjeđivanju ulaganja u prevenciju. Kritički se osvrću na poduzete aktivnosti u sklopu projekta Zajednice koje brinu te nude mogućnosti unaprjeđenja u nekim budućim projektima.

Cjelokupno gledano, knjigu Zajednice koje brinu: model prevencije poremećaja u ponašanju djece i mladih: razvoj, implementacija i evaluacija prevencije u zajednici mogli bismo nazvati

praktičnim priručnikom za planiranje prevencije u zajednici koji karakterizira znanstveno-teorijska utemeljenost. Valja naglasiti u poglavljima izdvojene okvire pod naslovom „Preporuke za prevenciju u zajednici“ i „Praktične preporuke“ u kojima su posebno istaknute smjernice vrijedne stručnjacima u praksi. Preporuke mogu poslužiti praktičarima u unaprjeđenju preventivnih inicijativa te poboljšavanju politike za prevenciju u Hrvatskoj. Odabir literature je suvremen i aktualan za sve one koji se bave prevencijom poremećaja u ponašanju, s posebnim naglaskom na prevenciju u zajednici.

U cjelini, radi se o uredničkom i autorskom djelu koje nudi u Hrvatskoj nove teorijske i praktične poglede na temu prevencije u zajednici. U ovoj je knjizi zaokružen prikaz modela Zajednice koje brinu koji je po prvi puta primijenjen u hrvatskim uvjetima. Knjiga može biti izuzetno značajan izvor stručnjacima i znanstvenicima s područja prevencije, ali i velik doprinos sadržaju nastave i obrazovanja budućih socijalnih pedagoga. Još je jednom potrebno istaknuti dugotrajnost rada i ulaganja urednica knjige u razvoj prevencije u Istarskoj županiji. Istarska županija predstavlja primjer i model prevencije drugim zajednicama u Hrvatskoj što je vrlo zorno opisano u ovoj knjizi.

**Pripremile:
Josipa Mihić i Miranda Novak**